

Találkozások

A modelltervező

Korábban beszélgettem egy szabómesterrel, aki átalakította az ismert szöveget, s úgy fejezte ki magát, hogy madarat tolláról, embert ruhájáról...

— Igaz ez? — kérdeztem **Andrák Károly** ruhaipari technikus, a Szegedi Ruházati Szövetkezet modelltervezőjét.

— Talán, valamikor, régen igazabbnak tűnhetett, de manapság nem lehet az ember jellemére következtetni a ruházatából. Az mindenesetre feltűnik egy szakembernek, hogy ki, milyen ruhában jár, hogyan viseli, elegánsan, vagy slendriánul, illik-e az alkatához, korához és így tovább.

S ha már szakemberrel találkoztam, azt is megkérdeztem tőle, hogy nekem vajon milyen színű szövetet, fazon ajánlana. Megtudtam, hogy szerénységemnek szolid modellt képzel, riktót nem, se színben, se fazonban. Például megfelelne a barna bármely árnyalata, s az úgynevezett olaszos fazon, karcsúsított modellje. Ezt tudná elképzelni **Andrák Károly**.

— **Hogyan lett szabómester?**

— Érdekes indítéka volt pályaválasztásomnak. Egy Debrecen környéki tanyán laktunk, apám földműves volt, hatan voltunk testvérek, mind fiúk. Öt kilométerre jártunk iskolába. Nekem megfagyott a lábam, sokat szenvedtem, állandóan viszkett. A szüleim úgy gondolták, hogy olyan foglalkozást kell találnom, amelyet zárt műhelyben lehet végezni, nem szükséges a szabadban tartózkodnom. Így kerültem a debreceni Zombor Sándor mesterhez. Rendkívül jó mester volt, embernek is kiváló. Amíg élt gyakran meglátogattam. Az inasoknál nem a cselédmunkát végeztette, hanem a mesterséget tartotta elsőnek. Akiben volt igyekezet, az a szabómesterség teljes skáláját elsajátította magas színvonalon. Tisztelte az új generációt, demokratikus, igazság-szerető ember volt.

— **Hogyan került Szegedre?**

— Ez is érdekes fordulat az életemben. Behívtak katonának, de Tapolcára. Később az ottani alakulatot ketté osztották, s egyik feléből jött létre a szegedi gyalogezred. Ebbe a társaságba osztottak engem is. Néhány évig tisztjelvényként szolgáltam, időközben megmólyosultam, tépelt lányt vettem feleségül, aki a textilművekben dolgozott. Amikor leszereltem, a Szegedi Divatszabó Vállalatnál helyezkedtem el. Két évig bírtam az ottani társaságot, a vezetéssel nem egyeztem, unszimpatikusak voltunk egymásnak. A szörmében folytattam, nyolc esztendőig. Közben elvégeztem a technikumot, s mint üzemtechnikus végeztem a munkámat.

— **Az mit jelentett?**

— Az üzemtechnikus a szalagszerű termelésben meghatározza a tennivalókat, ellenőrzi a gyártást.

— **A szörmében szűcsök, vagy szabók dolgoznak?**

— Inkább a szűcsöké a főszerep. Magam is állandó gondban voltam. Végül is szabómesternek, technikusnak éreztem inkább magam. Elhatároztam, hogy megválok a szörmétől. Bekopogtattam a ruházati szövetkezet-hez, próba, szerence alapon. Ha jó, és kellek is, akkor megyek. Szívesen fogadtak.

— **Milyen beosztást kaptott?**

— Üzemtechnikusként alkalmaztak. Érdekes volt, hiszen kevés volt a középfokú szakképzettségű ember. Lehetett alkotni, kipróbálhatta az ember, mit is tud. A beilleszkedés könnyen ment. Sarkalít a szakmai becsvágy, valami újat adni, valami eltérőt alkotni. Ezen a helyen a technológiát irányítottam és ellenőriztem.

— **Akkoriban mit gyártottak a szövetkezetben?**

— Orkáncabátot, anorákot, ballonkabátot. Két év múlva áthelyezték a Kölcsey utcai üzembe, vezetőnek. Ott abbahagyták a női ruhák és pongyolák varrását és áttértek a férfiruházatra. Talán azért is helyeztek oda.

— **S kik terveztek a fazonokat? Hogyan alakították a modelleket?**

— Hatvannyolcig az OKISZ Labor adta a modellt, de a szövetkezet ment a vevő után, anyag után. Hatvankilencetől térünk át a saját tervezésre, ez időt és pénzt is hozott számunkra. A gazdasági helyzet is erre kényszerített bennünket. S kiderült, meg tudjuk azt mi is csinálni, amit eddig másoktól vettünk át. A főnök jött hozzám, hogy új modellek kellenek. Kérdeztem, ki tervezzen. Maga elvállalná? — kérdezte. Megpróbálhatom, mondtam, és elkezdtem a mintakészítést. Egy ideig sok volt a munkám, hiszen az üzemvezetés mellett modelleztem. Majd Bors Győző átvette az üzemet és én csak a tervezéssel, a modellezéssel foglalkozhattam.

— **Mennyi modellt készítenek?**

— Eleinte csak keveset tervezünk, jelenleg évente négyszázat, amelynek jó, ha 20 százaléka megvalósul. Viszont tervezünk exportra is, s gyártmányainkkal elégedettek a vevők.

— **Mely országokban?**

— Nagyjából Svájcba, ezenkívül az NSZK-ba, Hollandiába, Belgiumba és Franciaországba jutnak el a szövetkezet konfekciói. A svájciak bérmunkáztatnak velünk, mintát, fazon, szövetet hoznak.

— **Elegendő az itteni emberek szakértelme és a gépi, technikai felszereltség?**

— Nagyjából igen. Olykor hiányzik egy kicsiny figyelem, amely könnyen a minőséget rongja. Nem mondom, elkélne néhány korszerűbb gép, de manapság melyik cégnek van erre devizája?

— **Honnan veszi a modellező az ötleteit?**

— Annak főbb forrása is akad. Az egyik nagyjából adott, amikor a vevő, a megrendelő hozza saját modelljét, vagy „kötelező” ötletét. Aztán ott vannak a divatlapok, a tanulmányutak és a saját kúttó.

— **A nagyüzem konfekciója versenyképes a mesterek egyedi, vagy kisebb szériával?**

— Is-is. Az az igazság, hogy a jót, a szépet, az elegáns ruhát, a kézi munkát megfizetik. Nem szabad az időt sajnálni, ha valamelyik fazon néhány órával több munkát igényel, az később bejön anyagilag. Ezért élnek meg a butikosok.

— **Itt, a szövetkezetben igen sok szörmés árut készítenek. Korábban azt mondta, nem akar szűcs lenni. Végül is visszatért?**

— Lehet, hogy kissé visszakerültem a saját zsákutcámba, de jó kollégáim vannak, velük mindent meg lehet beszélni. Persze a szörmekollektív mégis a kisebb hányad. A bőrruha pedig nem szűcsmunka, hanem szabómestert igényel.

— **Mi a szép ebben a munkakörben?**

— Mondjak egy példát? Volt egy püpos, féoldalal, hajlított hátú páciensem, akinek nem tudtak egy tisztességes öltönyt varrni. Majd én csinálom egyet, ajánlottam, s ha nem tetszik, nem kell fizetnie érte. Kűszködtem vele, az igaz, a feleségem már szidott. Jobb eleje, háta, bal eleje, háta, mind különböző elképzelés és földadat volt. Sikert, megdicsért az illető.

Beszélgésünk végén még egyszer rámkérdezett. Miért kerestem föl? „Nem vagyok jelentős személy, sem a cég hierarchiájában, sem más vonatkozásban.” Lehet, de fizése, szakmai hozzáértése végül is „rajtunk csattan”. S ha kavargatni akarom az elején citált mondatot, folytathatom, hogy az ember ruháját szabójáról... vagy fordítva.

GAZDAGH ISTVÁN

Rába György

Hadifogság

In memoriam Robert Desnas

Pállott göncök tampona a számban alattam prices szállkás tutaia . fogoly-nóták sodrának feszülve északánként indulok haza

Kérő kezek testvériségében dermedeznek bár megint kopott csaikát nyúitva órákon keresztül mint aki csoportképre fagyott

Repülőgép árnya alatt hasmánt az árvaság végre összefűz számkivetett ujjak s ránk borul sátorlap a fedélzeti tűz

Majd a menet tág harmonikája nem is térd két merev gólvaláb mozdul csak akiért vajon ért még Győzhetetlen erő hajt tovább

Alkonvatkor vállat vállnak vetve a menny alját beh jó kémelelni igazítják elveszett léptünket torkolattűz pásztorfenevi

A szögesdrót vékony jégvirága befutotta égboltozatunk csillagkének hullnak görögnek mi mozdulatlan ábrában lakunk

Számláláskor mint várfokon zászló megkövülünk lengnek rongvaink körülöttünk mások boldogsága mint virágok koponyája ing

Mint vándornak templom intő tornya szemem elől nem tűnsz fa-köpeny a világ ott ábrándiát lerakia minden álmod feléd terelem

* Hatvan éve, 1924. június 13-án született Rába György költő, az Irodalomtudományi Intézet munkatársa. Költő és tudós ember, aki így írt: „A versírás és a tanulmányírás egyaránt olyan szellemi állapot, melnek nélkülözhetetlen mozzanata a kérdés, sőt: a faggatás. S e kettős faggatás... mindia termékeny, sohasem nyomasztó.” Születésnapján e versének közlésével köszöntjük Rába Györgyöt.

A szovjet tudomány és kultúra magyarországi hajléka

Itt rendezik meg a Csongrád megyei napok programját

Budapesten, a Kossuth Lajos utca és a Semmelweis utca sarkán impozáns épület áll. Több mint tíz esztendeje, 1973. november 9-én szögezték ki aajtáira: a Szovjet Tudomány és Kultúra Háza. A csodálatosan felújított palota méltó hajléka a világ egyik legjelentősebb országa magyarországi otthonának. Nincs olyan nap, hogy ne érkezne a Szovjetunióból hír, mely a tudomány és technika újabb és újabb eredményeiről számol be, a telegépek szinte állandóan kopogják a kultúra, a művészet, a művelődés újabb és újabb eseményeit, sikereit. A szovjet tudomány és kultúra meghatározóvá vált az utóbbi évtizedekben földünkön. Gondoljunk csak az űrhajózásra, az atomkutatásra, az orvosok gyógyítómunkájára, a BAM építkezéseire, a szibériai szűzföldek feltérésére, a hatalmas erőművekre, és sorolhatnánk. De mindemellett fölédzhetjük a Moszkvai Nagyszínház világhírű operistáit és táncosait, a köztársaságok népi együtteseit, a filmművészet nemzetközi rangú alkotásait, a muzsika nagyköveteit, és a hatalmas ország pompázatos természeti kincseit. Mindez az elmúlt tíz esztendőben méltó otthonra talált a budapesti Belváros e szép épületében, a márvány lépcsőházak, tágas termek, kiállítócsarnokok, klubszobák, vetőhelyiségek milliójében.

Néhány számadat, mely összegezi az évtized történetét. Az elegáns palotában fél magyarországnyi, mintegy 5 millió látogató fordult meg. Az épületben és az ország különböző részein tartott rendezvények száma meghaladta a tízezret, a filmbemutatóké 8 ezer fölött jár. Még akkor nem szóltunk a nyelvtanfolyamokról, baráti összejövetelekről. Mindebből kitűnik, aki betér a súlyos tölgyfaajtón, otthon érezheti magát. Elsősorban azért, mert a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában figyelmes vendégszeretettel, színvonalas programokkal, elegáns külsőségek között fogadják a látogatót. Bemutatták már a Szovjetunió több tagköztársasága képzőművészeinek alkotásait, az

iparművészet sajátos termékeit. Láthattak az érdeklődők litván grafikákat, lett fémműves munkákat, üzbég festményeket, orosz szötteseket, hogy csak néhányat emeljünk ki a hosszú sorból. S ha a vendégkönyvet lapozgatjuk, kiderül, hogy járt e falak között Grigorij Csuhráj filmd rendező, Jevgenyij Nyeszterenko operaénekes, Robert Rozsgyevszkij költő, Csingiz Ajtmatov író, Viktor Kubaszov űrhajós.

Számos magyar társadalmi szerv és egyesület épített ki gyümölcsöző kapcsolatot a Szovjet Tudomány és Kultúra Házával. Az együttműködés igen szoros a Hazafias Népfronttal, a KISZ-szel, a Magyar-Szovjet Baráti Társasággal. Most is különleges eseményre készülnek. Fel szabadulásunk közelgő, 40. évfordulója alkalmából ez év októberében az Odessa terület és Csongrád megye közötti testvérmegyei kapcsolatok keretében barátsági napokat rendeznek a fekete-tenger-parti városban. Ezt megelőzően a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában bemutatkozik Csongrád megye, számot ad arról, miként készül a vendégszerkedésre. A július 19-től 21-ig tartó program során kiállítások mutatják be a megye politikai, gazdasági és kulturális életének fellődését rezerentáló fotókat, az itteni múzeumokban őrzött kortársalkotásokat, gyerekrajzokat, kisplasztikákat, fagaragásokat, batikokat és az e tájon termelt mezőgazdasági termékeket és élelmiszer-ipari árukat. A rendezvények során föllépnek a megye művészeti együttesei, operaénekesei, muzsikusi, színművészei, népi táncosai. Találkozókat, baráti beszélgetéseket szerveznek — egy szóval, készülnek az októberi odesszai barátsági napokra.

A Szovjet Tudomány és Kultúra Háza, ez a reprezentatív belvárosi palota ad tehát hajlékot Csongrád megye küldötteinek a jövő hét közepén. Bizonyára, érdeklődést keltő programmal, tanulságos bemutatókkal, a barátság szálait erősítő rendezvényekkel.

